

[Cultural](#)

Universitats: el bressol del voluntariat lingüístic

02/11/2012

Autor/a: Fundació Autònoma Solidària

Font:

Font:

Font:

Font:

Font:

Universitats: el bressol del voluntariat lingüístic

02/11/2012

Autor/a: Fundació Autònoma Solidària

Resum:

El 1996 naixia el voluntariat lingüístic a la Universitat Autònoma de Barcelona. Al llarg d'aquests 12 anys s'ha expandit a totes les universitats públiques catalanes i ha evolucionat cap a un model que deixa de banda l'activisme per la llengua i tendeix a l'acolliment lingüístic.

La implantació de l'**Espai Europeu d'Educació Superior** (EEES), més conegut com Pla Bolonya, ha generat importants canvis a les universitats catalanes i fins a cert punt ha afavorit la mobilitat estudiantil. Els ensenyaments

de grau i sobretot de postgrau cada cop compten amb més estudiants internacionals.

En aquest context, les situacions de contacte entre llengües són constants i els **serveis lingüístics de les universitats catalanes** ja fa temps que han creat programes pensats perquè els estudiants estrangers puguin conèixer de manera amena el català i la cultura catalana. Són, al cap i a la fi, accions de **normalització lingüística** entre els no catalanoparlants i són, al seu torn, l'evolució del primer **voluntariat lingüístic català** que va existir.

El naixement del voluntariat lingüístic

Els Jocs Olímpics del 1992 van ser un punt d'inflexió per al voluntariat. A aquest context s'hi va sumar, a la segona meitat dels 90, un augment progressiu del nombre d'estudiants estrangers que arribaven a Catalunya per fer algun curs de la seva carrera: intercanvis, Senecas, Erasmus... Davant aquesta situació es va veure que calia donar a conèixer el català i la cultura catalana als joves que arribaven de fora. Així, Jordi Pujol Nadal va crear el programa de [Voluntaris per la llengua](#) a la UAB, el **primer voluntariat lingüístic de Catalunya**.

El 1995, durant la VII Trobada de Serveis Lingüístics Universitaris que va tenir lloc a la UAB, es va parlar de crear un voluntariat lingüístic que afavorís la normalització lingüística. "Calia posar més èmfasi en la **dinamització**, entesa com a promoció de l'ús social de la llengua per part de la comunitat universitària, però els recursos que podien destinar-hi eren insuficients. El voluntariat podia ser-hi una solució", recorden Mercè Nogués Palou i Jordi Pujol Nadal, persones estretament vinculades al voluntariat lingüístic des de la seva creació, a l'article "[Voluntaris per la llengua](#)".

L'energia i creativitat dels voluntaris són la raó primordial que explica l'èxit del voluntariat lingüístic a la UAB.

La incorporació de Jordi Pujol al projecte de Mercè Nogués va ser cabdal. Pujol aleshores era estudiant de segon cicle de Filologia Catalana i havia de fer la **prestació social substitutòria**. Des del Gabinet de Llengua Catalana i l'Oficina d'Afers Socials de la UAB se li va demanar que treballés per a la creació d'un voluntariat lingüístic. La proposta preveia **tres grans programes** i fixava les bases i els **objectius del voluntariat lingüístic**: el programa de suport als estudiants estrangers per facilitar-los l'aprenentatge de català, el programa de **detecció de necessitats lingüístiques** per recollir dades sobre la normalització lingüística i, finalment, el programa de promoció de l'ús del català per incentivar una major presència a la universitat.

Els impulsors creien que la normalització lingüística era cosa de tots, no únicament de les administracions i les institucions. L'acte de presentació es va concloure amb una idea contundent: si es delegava la responsabilitat de la normalització lingüística a les altes instàncies, el procés no acabaria mai. En acabar l'acte de presentació, 43 persones vinculades a la UAB (majoritàriament estudiants) van fer-se voluntàries i de seguida el programa de suport als estudiants estrangers es va perfilar com el més actiu.

Un punt de partida difícil

Engrescats pel fet de formar part del **primer grup de voluntaris lingüístics**, els participants del programa de suport als estudiants estrangers van elaborar un qüestionari per saber quins eren els coneixements i l'opinió que aquests tenien del català. Els resultats van constatar el **rebuig generalitzat del català** per part dels estudiants estrangers. Vist el marc al qual s'enfrontaven, responsables i voluntaris del programa van decidir donar-li un nou enfocament i preparar activitats lúdiques per als estudiants estrangers. L'estratègia era **no imposar el català** sinó "seduir" amb ell.

El curs 1996-1997 es va seguir apostant per les activitats populars: debats, concursos lingüístics, campanyes de cartells varies... "La raó primordial que explica l'èxit del projecte del voluntariat lingüístic és l'energia i la creativitat dels voluntaris [...]. **Energia i creativitat** impulsades per la ferma convicció que cal treballar per a la normalització de la llengua", valoren a "Voluntaris per la llengua" Nogués i Pujol.

Obrint noves portes

A poc a poc el voluntariat lingüístic es va anar estenent a les diverses universitats catalanes i cadascuna va

adoptar [el model que més li va interessar](#). El fet que el 2000 ja no existissin les mateixes necessitats i urgències de normalització lingüística que el 1996 va condicionar el model dels **nous voluntariats lingüístics universitaris** i va marcar l'evolució dels existents. Tanmateix en tots ells la base és la mateixa: apropar el català i sobretot la cultura catalana als estudiants de fora de Catalunya.

Marta Miró: "No podem desapropiar el feedback que es genera en els contactes entre estudiants catalans i estrangers".

El programa de [voluntariat lingüístic de la Universitat Pompeu Fabra](#) (UPF) va néixer el 2000 amb un enfocament diferent al que existia aleshores a la resta d'universitats catalanes: "Nosaltres vam deixar bastant de banda l'**activisme lingüístic** a favor del català que feia el voluntariat de les altres universitats i des del primer moment vam plantejar el programa amb la filosofia de les arts marcials d'aprofitar la força de «l'enemic». En aquest cas, vam voler aprofitar el potencial de tenir estudiants de fora en benefici també dels d'aquí", explica Albert Servitje, responsable del **gabinet lingüístic de la UPF** i coordinador del programa de voluntariat, referint-se al programa de parelles lingüístiques, un dels eixos del voluntariat per la llengua de la UPF.

Tanmateix, Servitje assegura que no acaben de sentir-se còmodes amb el nom de voluntariat lingüístic: "El nom va venir de la idea inicial que es va gestar a l'Autònoma, on tenia més sentit degut al plantejament del seu programa. El nostre és més aviat un **programa d'acollida** i, alhora, **d'internacionalització** dels estudiants catalans, però el nom ja està consolidat i no n'hem trobat cap de millor".

El [programa homònim de la Universitat de Lleida](#) (UdL) està a mig camí entre la idea inicial que es va gestar a la UAB i el model que des del principi va implantar la UPF i al qual han anat tendint la majoria d'universitats. "Per nosaltres el voluntariat lingüístic ha evolucionat bastant. Al principi era un voluntariat pel català i ara aquesta part lingüística s'ha diluït una mica i és una **voluntariat més integral**. La idea és ajudar en tot el que es pugui als estudiants de mobilitat: els anem a recollir a l'aeroport si cal, resollem dubtes, els ajudem amb la llengua, organitzem activitats perquè coneguin Catalunya i la **cultura catalana...**", detalla Josep Mª Boladeras, tècnic en dinamització lingüística i coordinador del voluntariat lingüístic de la UdL.

Actualment, el programa de la UdL compta amb una quarantena de voluntaris i atén uns 140 estudiants de fora cada semestre. "Crec que el més important és el punt de suport que els donem els primers dies i sobretot que els ajudem a conèixer la realitat catalana", valora Boladeras.

Un tercer exemple d'evolució del voluntariat lingüístic és el que s'ha viscut a la mateixa UAB. "Actualment no tenim una borsa de voluntaris oberta, fa temps que va desaparèixer. Tot i així, qui vol pot apuntar-se i posem en contacte voluntaris i estudiants estrangers. Als voluntaris se'ls hi donen indicacions sobre alguns aspectes concrets", comenta **Marta Miró**, tècnica de dinamització del Servei de Llengües de la UAB. Actualment a l'Autònoma existeixen dos programes que es poden considerar l'evolució d'aquest primer voluntariat: les [pràctiques d'acolliment lingüístic](#) i els [intercanvis lingüístics](#). "Les pràctiques són un programa pensat perquè l'estudiant estranger conegui la cultura i la llengua catalana però en realitat sempre hi acaba havent intercanvi cultural i l'estudiant català també es pot impregnar de la cultura de l'estudiant estranger". Tot i els importants canvis que ha viscut el voluntariat lingüístic a la universitat que en va ser el seu bressol, des del Servei de Llengües de la UAB defensen que l'essència del programa s'ha mantingut: "Han evolucionat les activitats i hem arribat a la conclusió que no podem desapropiar el *feedback* que es genera en aquests contactes entre estudiants catalans i estrangers, per això han agafat força els programes d'intercanvi per exemple", detalla Miró.

A la mateixa Autònoma existeix un altre programa relacionat amb el voluntariat lingüístic. És la [borsa d'intercanvi lingüístic Tàndem](#) impulsada per la [unitat de participació de l'ETC](#), un programa de parelles lingüístiques semblant al model de la UPF que permet posar en pràctica un idioma i compartir realitats culturals diverses.

En tots els programes de voluntariat lingüístic que existeixen, sigui en forma de parelles lingüístiques o de voluntariat pròpiament, els estudiants catalans tenen clar que no són ni han de ser professors. Tanmateix, la principal importància d'aquest nou model de voluntariat o acolliment lingüístic rau en el fet de posar en contacte

estudiants de fora i estudiants d'aquí per evitar que els estrangers formin "guetos", tal i com diu Servitje, i que no agafin cap mena de perjudici entorn als catalans.

Etiquetes: [acollida](#), [voluntariat lingüístic](#), [Llengua i literatura](#)

URL d'origen: <https://xarxanet.org/cultural/noticies/universitats-el-bressol-del-voluntariat-linguistic>